

Mladi za napredek Maribora 2016

33. srečanje

Povej mi, kdo je tvoj vzornik, pa ti povem, kdo si

Psihologija in pedagogika

Raziskovalna naloga

Avtor: VESNA MUZEK
Mentor: KATJA KLAČINSKI
Šola: OŠ FRANCA ROZMANA-STANETA

Slika 5: (http://s3.hubimg.com/u/6124570_f248.jpg) dostopno, dne 3. 12. 15, pobarvala učenka 4. razreda naše šole

Maribor, februar 2016

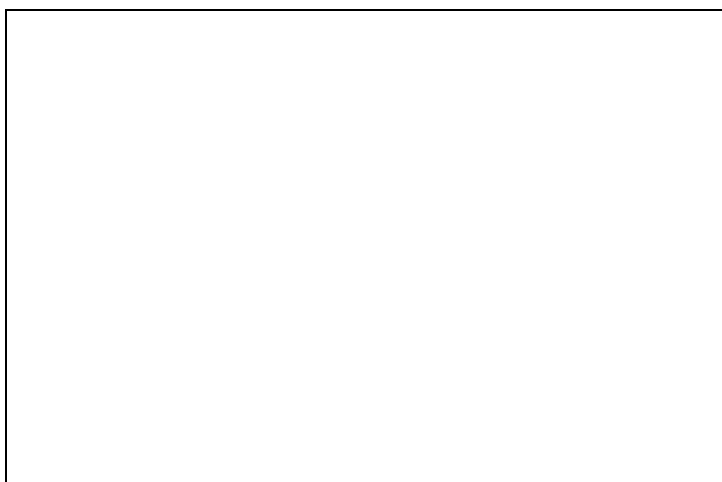
Mladi za napredek Maribora 2016

33. srečanje

Povej mi, kdo je tvoj vzornik, pa ti povem, kdo si

Psihologija in pedagogika

Raziskovalna naloga

Slika 5: (http://s3.hubimg.com/u/6124570_f248.jpg) dostopno, dne 3. 12. 15, pobarvala učenka 4. razreda naše šole

Maribor, februar 2016

KAZALO VSEBINE

1	POVZETEK	5
2	ZAHVALA	6
3	UVOD	7
4	TEORIJA	8
	4.1 Naši vzorniki in njihov pomen v družbi.....	8
	4.1.1 Izbiranje vzornika.....	10
	4.2 Vpliv vzornika.....	11
	4.3 Vzornik kot vodja.....	12
	4.4 Vzorniki vzornikov.....	15
	4.5 Socialna omrežja in vzorniki.....	16
5	METODOLOGIJA DELA	17
6	REZULTATI	18
	6.1 Rezultati anketnega vprašalnika.....	18
	6.2 Vzorniki učencev v povezavi s socialnimi omrežji.....	26
	6.3 Rezultati pridobljeni z intervjujem.....	27
7	RAZPRAVA	28
8	ZAKLJUČEK	30
9	DRUŽBENA ODGOVORNOST	32
10	PRILOGE	33
	10.1 PRILOGA 1: Intervju.....	33
	10.2 PRILOGA 2: Anketni vprašalnik.....	34
11	VIRI IN LITERATURA	36

KAZALO SLIK

Slika 1: Odsev, avtoričino delo.....	9
Slika 2: http://www.blr.com/html_email/images/WIR/SDA/role-models.jpg , pridobljeno 25. 1. 2016.....	11
Slika 3: http://media.lifeportal.ch/data/artikel/1166/eltern-vorbild-g.jpg , pridobljeno 25. 1. 2016.....	12
Slika 4: https://cdn.empowernetwork.com/user_images/post/2013/02/01/b/3d/8635/540_293_resize_20130201_b3d8635be23f5218e0bd9cc23bc08d18_png.png , pridobljeno 25. 1. 2016	13
Slika 5: (http://s3.hubimg.com/u/6124570_f248.jpg) dostopno, dne 3. 12. 15, pobarvala učenka 4. razreda naše šole	14
Slika 6: Komunikacijska struktura kolesa, avtoričino delo	15
Slika 7: Vzorniki na socialnih omrežjih, avtoričino delo	16

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Kdo je vzornik.....	18
Graf 2: Najpogostejši vzorniki učencev	19
Graf 3: Uspešna področja vzornikov učencev	20
Graf 4: Narodna pripadnost vzornikov mlajših učencev	21
Graf 5: Narodna pripadnost vzornikov	21
Graf 6: Vzorniki iz Slovenije	22
Graf 7: Najpogostejše lastnosti, ki si jih učenci pri svojih vzornikih jemljejo za vzor.....	23
Graf 8: Najpogostejše lastnosti, ki si jih učenci pri svojih vzornikih ne jemljejo za vzgled ..	24
Graf 9: Odgovori učencev na vprašanje, ali so tudi oni komu vzorniki.....	25

1 POVZETEK

Splošno znano je, da otrok s pomočjo vzornika izoblikuje svojo osebnost. Zato sem se odločila ugotoviti, kdo je vzornik, kakšen je njegov vpliv in kakšen vzor lahko daje, kaj sam meni o svojem položaju, kdo je njegov vzornik ter v kolikšni meri se profili oseb z največ sledilci na socialnih omrežjih ujemajo z vzorniki učencev. Ugotovila sem, da so največji vzorniki učencem družinski člani, tem pa sledijo slavni ljudje, med njimi pa vse več You Tube osebnosti in oseb z več milijoni sledilcev na družabnih omrežjih. To kaže na njihov vedno večji vpliv na izbiro posameznika. Prav tako je večji odstotek vzornikov iz tujine, kar lahko pripišemo prav tem medijem. Ugotovitve sem pridobila s pomočjo virov in literature, anketnega vprašalnika za (mlajše) učence 4. in 5. razreda in (starejše) učence 8. in 9. razreda, z intervjujem z gospo Tino Maze, največkrat izbrano slovensko vzornico in primerjavo statističnih podatkov spletne strani www.socialbakers.com z odgovori anketnega vprašalnika.

2 ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so na takšen ali drugačen način prispevali k tej raziskovalni nalogi: učencem in učenkam naše šole za odgovore na anketni vprašalnik, gospe Tini Maze za intervju in svoji družini za podporo. Še posebej se zahvaljujem svoji mentorici in lektorici za vso pomoč pri izdelavi raziskovalne naloge.

3 UVOD

Splošno znano je, da najstnik s pomočjo svojega vzornika, po katerem se zgleduje, izoblikuje svojo osebnost. Zato sem si zastavila cilj odgovoriti na svoja raziskovalna vprašanja. Do ugotovitev kaj pomeni biti vzornik, kakšen je njegov vpliv in kakšen vzor daje, kaj vzornik meni o svojem položaju, kako je biti vzornik, kdo je vzornik vzorniku ter v kolikšni meri se profili oseb z največ sledilci na socialnih omrežjih ujemajo z vzorniki učencev, sem prišla z anonimnim anketnim vprašalnikom, literaturo, intervjujem in statističnimi podatki.

Pred samim raziskovanjem, sem si postavila pet glavnih hipotez. Te so:

- ❖ Vsi učenci (mlajši: učenci 4. in 5. razreda in starejši: učenci 8. in 9. razreda) imajo vzornika ali več vzornikov.
- ❖ Večina učencev ima samo enega vzornika.
- ❖ Več kot polovica učencev ima vzornike, ki so uspešni na športnem in glasbenem področju.
- ❖ Večina učencev si sebe predstavlja kot vzornika sošolcem.
- ❖ Učencev, ki si želijo biti vzorniki, je več kot tistih, ki te želje nimajo.

4 TEORIJA

4.1 Naši vzorniki in njihov pomen v družbi

Vzornik pomeni, po definiciji Slovarja slovenskega knjižnega jezika (SSKJ), kdor je komu, za koga vzor. To nas privede do vprašanja, kaj pomeni vzor. Vzor je po SSKJ-u oseba, stvar z lastnostmi, značilnostmi, ki jih kdo odobravajoče sprejema, želi posnemati. Po teh dveh definicijah lahko sklepamo, da so vzorniki drugim vzor oziroma ima lastnosti, ki jih drugi odobravajoče sprejemajo. »Vsakdo si izbere vzornike z lastnostmi, ki so po njegovem vredni občudovanja in posnemanja« (Milharčič-Hladnik, Peček-Čuk, Devjak, 1998, str. 11). Katere lastnosti pa so to, je odvisno od vzornika in zgledujočega se posameznika.

J. Musek (1977) poudarja, da je pomemben vpliv t. i. »pomembnih oseb«. Gre za različne osebe, recimo za starše, vrstnike, znance in druge osebe, ki jih posameznik posnema in s katerimi se identificira. »Pomembne osebe« in »vzori« nedvomno zelo določno vplivajo na razvoj osebnosti, še dodaja Musek.

Na vsakem koraku se srečujemo z vzorniki. Po njih se zgledujemo, jih v nekaterih pogledih povsem kopiramo ali jim popolnoma nasprotujemo, saj menimo, da ne morejo in ne bi smeli biti na nikakršen način vzor. A okusi so različni in jih je toliko, kolikor je različnih posameznikov.

V naši družbi je pri vzgoji mladostnikov poudarek na izoblikovanju njihove lastne in edinstvene osebnosti oziroma identitete. Če ima mladostnik nek vzor oziroma vzornika po katerem se zgleduje, si posledično zadaja cilje, ki mu pripomorejo k odraščanju v psihično in fizično odraslo osebo.

Slika 1: Odsev, avtoričino delo

Prav tako lahko oziroma je priporočljivo, da imajo svoje vzornike tudi odrasli, ki so že svoje unikatne osebnosti, saj jim vzorniki lahko pomagajo pri doseganju še višjih ciljev na načrtani življenjski ali karierni poti.

»Ko otrok posnema svojega vzornika, si tako utrjuje njegove lastnosti in se približuje ciljem svojega vzornika. Vzor torej ni samo model za obnašanje, oblačenje, način govora, nasmeha, ampak tudi sila, ki otroka vodi in mu je opora na poti v bodočnost« (Divjak, Kren, 1969).

4.1.1 Izbiranje vzornika

Heliodor Cvetko je za Večer (10. 7. 2006) povedal naslednje o izbiranju vzornikov. »V človeški naravi je, da za svoje delovanje in obstoj potrebujemo motivacijo in idoli predstavljajo njeno zunanjo obliko. Postati podoben nekemu oziroma biti lep, pomemben, uspešen, bogat kakor nekdo drug, to je oblika zunanje motivacije, ki deluje predvsem pri najstnikih. Majhni otroci praviloma izbirajo idole, ki so vezani na njihove izkušnje. Kot so mamica, atek, striček pa pomembni poklici, kot so zdravnik, pa gasilec, policist ... Izberejo si nekoga, ki mu nekaj pomeni, oziroma nekaj, kar je vezano na določeno njegovo doživetje. Ko so otroci malo večji, začnejo spoznavati dejanskost življenja. Prejšnji idoli jih ali razočarajo ali jim več ne zadoščajo. Hočejo več, tako od življenja kakor tudi od svojih idolov. Tako pridejo do faze, ko starši kot idoli odpadejo in so na njihovi lestvici vzornikov daleč v ozadju. Šele kasneje, v zreli dobi, zna človek reči, da bi bil srečen, če bi dosegel to, kar so dosegli njegovi starši, ali če bi bil tako spoštovan, kot je njegov oče ali mama. Šele kasneje, ko mladostnik dozori in odraste, lahko pridejo starši spet med njegove vzornike.«

Sama menim, da si vsak posameznik izbere vzornika, ki je po merilih njegovega ideala, torej mu kot vzornik lahko predstavlja ideal oziroma podobo, ki jo poskuša doseči tako, mu poskuša postati in biti podoben.

Zelo pomembno pri izbiri vzornika je, da izberemo osebo, ki nam res predstavlja podobo tega, kar želimo postati, saj večina ljudi to svojo željo poskuša uresničiti. Tako bo lahko nekdo, ki mu je vzornik pevec, sledil njegovemu stilu petja in bo, na primer, ko bo odrasel, postal prav tako pevec. Iz tega sledi dejstvo, da s čim se ukvarjajo naši vzorniki, se bomo morda s tem nekoč ukvarjali tudi mi.

4.2 Vpliv vzornika

Vpliv vzora, ki ga dajejo vzorniki ima dve plati oziroma poznamo dva vzora, ki jih vzorniki s svojim ravnanjem dajejo bližnjim. To sta tako imenovana dober in slab vzor, ki sta po navadi opredeljena na subjektivnem mnenju in prepričanju.

Dober vzor pripomore k motiviranju in orientiranju mladostnika v višje in tudi bolj zastavljene cilje, po navadi je ta cilj biti uspešnejši na svojem področju. »Človekovo vedenje in ravnanje ni odvisno le od njegovih potreb in zanimanja, temveč tudi od ciljev, ki si jih postavlja, « (Divjak, Kren, 1969), zato je še toliko bolj pomembno kakšne vzore prevzemamo. S takšnim ravnanjem motivirani dosega boljše rezultate in krepi samega sebe in svojo samopodobo.

Slabi vzori, ki jih prevzamemo od vzornikov, nam lahko prej škodujejo, kot pomagajo. Z neprimernim vedenjem lahko oseba svojim sledilcem povzroči veliko škode, ki se je zlasti v obdobju, ki je že preseglo stopnjo oblikovanja osebnosti, ne da popraviti z lahkoto. Prav tako lahko s svojo podobo sporoča sledilcem, da jim nekaj manjka, če niso kakor njihovi vzorniki. To pripomore k slabi samopodobi in izpostavljenosti k nevarnim početjem, kot je nezdravo hujšanje, jemanje takšnih ali drugačnih zdravil in dopolnil ter druga početja, s katerimi lahko ogrožajo svoje zdravje in navsezadnje tudi življenje.

S takšnimi ali drugačnimi lastnostmi lahko vzornik na druge vpliva z namenom ali povsem nehote.

Slika 2: <http://media.lifeportal.ch/data/artikel/1166/eltern-vorbild-g.jpg>, pridobljeno 25. 1.

2016

4.3 Vzornik kot vodja

»Vodja je običajno oseba, ki najbolj vpliva na aktivnost določene skupine, institucije ali množice in ji olajša doseganje zastavljenih ciljev, medtem ko pripadniki teh socialnih enot (po večini sledijo predlogom, napotkom ali ukazom vodje. Vloga in naloge vodje so močno odvisne od skupin, ki jih vodi. Drugačen je položaj in vloga vodje v vrstniški prijateljski skupini od vodje velike delovne organizacije.« (Nastran Ule, 1997, str. 384)

Slika 3:

https://cdn.empowernetwork.com/user_images/post/2013/02/01/b/3d/8635/540_293_resize_20130201_b3d8635be23f5218e0bd9cc23bc08d18.png, pridobljeno 25. 1. 2016

Nastran Ulejeva poudarja, da v socialni psihologiji najdemo različne definicije vodje, ki poudarijo te ali one naloge ali funkcije vodje v skupini. Gibb (v Nastran Ule, 1997) v svojem pregledu navaja naslednje opredelitve vodje:

- *Vodja je dominantna oseba v skupini glede na moč in vpliv, s katerim deluje na obnašanje in aktivnost drugih.*
- *Vodja je centralna oseba za člane skupine, ego-ideal skupine. Tu je poudarjen identifikacijski odnos med vodjem in vodenimi.*
- *Vodja je oseba z najbolj pozitivnim sociometričnim statusom v skupini, je najbolj priljubljen član skupine. Podarjen je emocionalni odnos med vodjem in vodenimi v skupini.*
- *Vodja je oseba, katere vpliv skupina prostovoljno sprejema.*

- *Vodja je oseba, ki ima največji vpliv na druge. To je pogosta definicija ker omogoča, da se pod pojem vodje uvrstijo posamezniki, ki imajo vpliv na katerikoli področjih dejavnosti.»*

Vsak vzornik je v svojem položaju tudi nekakšen pasiven vodja skupine, ki mu sledi. Še posebej z zadnjo od zgoraj navedenih definicij to lahko potrdimo, saj je splošno znano, da ima vzornik velik vpliv na ljudi, ki se po njem zgledujejo. Posledično ljudje tudi spreminjamo svoj pogled na življenje, človeka in svet.

Slika 4: http://www.blr.com/html_email/images/WIR/SDA/role-models.jpg, pridobljeno 25.

1. 2016

Vzorniki s svojim delovanjem vplivajo tudi na samopodobo svojih sledilcev oziroma posnemovalcev, saj so jim ti pomembni. »Vsakdo, ki je za nas pomemben, nam s svojimi komentarji, mimiko, čustvenimi izrazi, s katerimi reagira na naše vedenje, postavlja ogledalo, v katerem se ogledujemo, prepoznavamo in ocenjujemo« (Nastran Ule, 1997, str. 483).

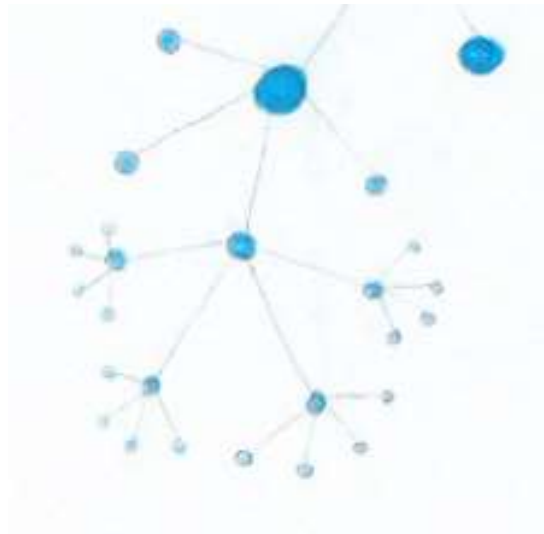

Slika 2: (http://s3.hubimg.com/u/6124570_f248.jpg) dostopno, dne 3. 12. 15, pobarvala učenka 4. razreda naše šole

4.4 Vzorniki vzornikov

Ob temeljnem dejstvu, da bi vsi morali imeti svoje vzornike, se poraja tudi vprašanje, kdo je vzornik vzorniku, saj je tudi vzornik oseba, ki se mora po nekemu zgledovati. Na to vprašanje bi zelo težko našli odgovor, saj bi bilo odgovorov toliko, kolikor je vzornikov, vendar lahko zagotovo vemo, da se bo oseba, po kateri se zgleduje vzornik, zgledovala spet po nekemu drugemu. Tako se, zaradi edinstvenih unikatnih osebnosti posameznikov, izoblikujejo skupine ljudi s podobnimi lastnostmi, interesi in mnenji.

Po značilnih komunikacijskih strukturah Nikole Rota iz leta 1983, ki jih omenja Nastran Ulejeva (1997, str. 375), sklepam, da bi lahko takšne skupine ljudi uvrstili med kolo, komunikacijsko strukturo, pri kateri en član komunicira z vsemi drugimi, ti pa samo s centrom (le da bi komunikacijo zamenjalo zgledovanje). Prav lahko si je predstavljati, da bi bil ta en član vzornik in drugi njegovi posnemovalci, vendar bi ob zgoraj zastavljenemu vprašanju, lahko naredili še eno kolo. Tako bi bil osrednji član prvega kolesa stranski član naslednjega in tako dalje.

Slika 6: Komunikacijska struktura kolesa, avtoričino delo

Z intervjujem z gospo Tino Maze sem ugotovila, da so vzorniki v svojih osnovnošolskih letih imeli različne vzornike. Dejstvo pa je, da so vzorniki današnjih športnikov bili športniki in da so vzorniki današnjih glasbenikov bili glasbeniki. Še en dokaz več, kako zelo vpliva izbira vzornika na posameznikovo delovanje v prihodnosti.

4.5 Socialna omrežja in vzorniki

Dandanes se veliko bolj kot preko televizije in radia, mladi obračajo na svetovni splet in predvsem na socialna omrežja.

Socialna omrežja so pravzaprav nekakšne mreže uporabnikov, ki omogočajo spletno komunikacijo oseb. Te mreže uporabnikov dajejo posamezniku občutek, da so lahko v stiku z svetovno znanimi zvezdami in tudi s svojimi vzorniki. Tako lahko še bolj temeljito spremljajo njihova življenja in jim poskušajo biti podobni.

Slika 7: Vzorniki na socialnih omrežjih, avtoričino delo

Pravzaprav socialna omrežja omogočajo skoraj temeljito spremljanje posameznikovega življenja. Slabosti tega so lahko posledice, ki lahko pridejo skupaj z »zasvojenostjo z vzornikom« oziroma pretirano navezanostjo na vzornika. Že velikokrat se je namreč v zgodovini pripetilo, da je smrt ali tvegana odločitev vplivne osebe, vplivala na pretirano tvegana dejanja mladih.

5 METODOLOGIJA DELA

V teoretičnem delu sem si pomagala z literaturo iz šolske, mariborske in Univerzitetne knjižnice v Mariboru. Čeprav ni veliko knjig o samih vzornikih (ali pa so izšle prejšnje stoletje) ter ni toliko dostopnih publikacij ali člankov o vzornikih (ki so predvsem iz prejšnjega desetletja), je literatura, ki sem jo pridobila vsebovala veliko uporabnih informacij, ki so mi veliko pripomogle pri razumevanju področja in same teorije.

Za metode raziskovanja sem izbrala anonimni anketni vprašalnik (priloga 2), intervju (priloga 1) in pregled statističnih podatkov.

Pripravila sem anonimni anketni vprašalnik za učence naše šole: za učence 4. in 5. razredov, ki sem jih obravnavala kot mlajše učence ter za učence 8. in 9. razredov, ki sem jih obravnavala kot starejše učence. Ti so jih izpolnjevali v šoli, v mesecu decembru med razrednimi urami. Anketirala sem 213 učencev. Intervju sem naredila z najboljšo slovensko alpsko smučarko vseh časov Tino Maze, in sicer preko elektronske pošte. S statističnimi podatki socialnih omrežij spletne <http://www.socialbakers.com/> sem pridobila podatke v povezavi vzornikov (katerih imena sem pridobila z anketo) s številom njihovih oboževalcev na Facebooku, sledilcev na Twitter-ju in številom ogledov na You Tube-u.

6 REZULTATI

6.1 Rezultati anketnega vprašalnika

Z analizo 213 anketnih vprašalnikov, od tega 128 mlajših in 85 starejših učencev, sem pridobila naslednje rezultate.

Na prvo vprašanje *Kdo je vzornik?* so odgovarjali dokaj podobno. Tako je kar 116 učencev vzornika opredelilo, kot »osebo, po kateri se zgleduješ«, 21 kot točno določeno osebo, 13 kot osebo, ki je odlična na nekem področju, kot sta šport in glasba. 54 učencev je podalo svoj odgovor, medtem ko jih 9 ni odgovorilo na to vprašanje.

Graf 1: Kdo je vzornik

Z drugim vprašanjem sem pridobila odgovor na vprašanje, kdo so vzorniki učencev. Največji vzor, s kar 95 navedenimi omembami, je družina. Staršem, bratom, sestram in drugim ožjim sorodnikom, po lestvici vzornikov sledijo sošolci, tem pa prva dva posameznika. To sta ameriška pevka in igralka Ariana Grande in argentinski nogometaš Lionel Messi, oba sta zbrala 14 glasov. Sledi jima britanska glsbena skupina One Direction, tej pa prva slovenska (posamična) vzornica, Tina Maze. Nato so se med največkrat navedene vzornike uvrstili tudi:

prijatelji, učitelji, Filip Flisar, Cristiano Ronaldo, Peter Prevc, Taylor Swift, Adele, Avici, britanski video bloger oziroma vloger Dan Howell, Daniel Craig, Goran Dragič, Selena Gomez, trenerji, britanska modna vlogerka Zoe Sugg, Anže Kopitar, ameriška glasbena skupina Big Time Rush, Damjan Murko, Dejan Zavec, Justin Bieber, Katy Perry, Kevin Kampl, Marcos Tavares, Neymar in Nika Kljun.

Graf 2: Najpogostejši vzorniki učencev

V skoraj vseh primerih, razen v osmih izmed 213, so učenci navedli vsaj enega vzornika, s čimer delno potrjujem svojo hipotezo *Vsi učenci (mlajši: učenci 4. in 5. razreda in starejši: učenci 8. in 9. razreda) imajo vzornika ali več vzornikov*, saj ta ne drži v manj kot 4 % vseh odgovorov. Pomembna je tudi ugotovitev, da povprečno število vzornikov na učenca znaša 1,

28 vzornika. S tem podatkom lahko potrdim svojo hipotezo *Večina učencev ima samo enega vzornika*. Prav tako potrjujem hipotezo *Več kot polovica učencev ima vzornike, ki so uspešni na športnem in glasbenem področju*, saj ima kar 92 učencev (približno 60 % učencev) vzornike, ki so uspešni na športnem ali glasbenem področju.

Graf 3: Na katerih področjih so uspešni vzorniki učencev

Mnogi menijo, da imajo v veliki večini vzornike iz tujine le starejši učenci in da je izbira vzornika iz svoje domovine prvina mlajših učencev, vendar narodna pripadnost oseb po katerih se zgledujejo mlajši učenci dokaz, da to več ne drži, saj je izmed vseh vzornikov mlajših (teh je bilo 23) le še 12 iz Slovenije in 11 iz tujine.

Graf 4: Narodna pripadnost vzornikov mlajših učencev

Izmed 166 vzornikov, ki so bili navedeni, jih je bilo le 51 iz Slovenije in kar 113 iz tujine. Najpogosteje so ti prihajali iz Amerike.

Graf 5: Narodna pripadnost vzornikov

Vendar več kot polovica učencev (teh je bilo 130) je na tretje vprašanje, ki se je glasilo *Se zgleduješ tudi po kom iz Slovenije*, odgovorilo pritrdilno medtem, ko jih je 75 odgovorilo z ne in 8 ni podalo odgovora.

Graf 6: Odgovori učencev na vprašanje *Se zgleduješ tudi po kom iz Slovenije*

Ta razkorak med tema dvema ugotovitvama, si lahko razlagamo, kot dejstvo, da se manjšina zgleduje po povsem svojih vzornikih, a se hkrati večina zgleduje po svojih bližnjih (prijateljih, sošolcih, družini ...)

Četrto vprašanje se je navezovalo na vzore in zglede, ki jih učenci prevzemajo oziroma ne prevzemajo od svojih vzornikov. Med mlajšimi so bile lastnosti, ki si jih predvsem jemljejo za vzgled talentiranost, zunanost in prijaznost, starejši pa so v svoj ožji krog lastnosti, ki jih je vredno posnemati uvrstili tudi smisel za humor. Tako so med petimi najbolj posnemanimi lastnostmi talentiranost, zunanji izgled, prijaznost, obnašanje in uspeh.

Graf 7: Najpogostejše lastnosti, ki si jih učenci pri svojih vzornikih jemljejo za vzor

Lastnosti, ki si jih učenci ne želijo posnemati so predvsem obnašanje, zunanost in nesramnost, a jih kar 33 ni podalo odgovora, kar si lahko razlagamo kot navidezno popolnost vzornika v očeh posnemovalca.

Graf 8: Najpogostejše lastnosti, ki si jih učenci pri svojih vzornikih ne jemljejo za vzgled

Učenci zase predvsem menijo, da so vzor svojim družinskim članom, sošolcem in prijateljem ter da se ti zgledujejo po njihovi zunanosti talentu in prijaznosti, po istih lastnostih po katerih se učenci zgledujejo pri svojih vzornikih. Tisti učenci, ki pa zase menijo da niso drugim vzorniki (teh je bilo 75), pa kot osebe, ki bi se lahko zgledovale po njihovem talentu, prijaznosti in lepemu vedenju, navajajo družinske člane, sošolce in prijatelje, povsem iste osebe, ki jih navajajo učenci vzorniki. Prišla sem tudi do ugotovitve, da si večina učencev, ki zase mislijo da niso vzorniki, prav tako ne predstavljajo svojih dobrih lastnosti kot vrednih posnemanja in dejstva da bi se lahko drugi po njih zgledovali, saj kar 41 učencev ni odgovorilo na vprašanje *Komu bi lahko bil vzornik*, od teh pa kar 21 učencev ni navedlo odgovora pri vprašanju *Kaj bi si lahko drugi pri tebi vzeli za zgled*. Vendar je na vprašanje *Ali si tudi ti komu vzornik?* približno 50 % učencev odgovorilo pritrdilno, 35 % z ne in 15 % ni podalo odgovora, zato potrjujem hipotezo *Učencev, ki si želijo biti vzorniki je več kot tistih, ki te želje nimajo*.

Graf 9: Odgovori učencev na vprašanje, ali so tudi oni komu vzorniki

6.2 Vzorniki učencev v povezavi s socialnimi omrežji

V svoji raziskovalni nalogi sem želela ugotoviti, ne le kdo so vzorniki učencev, ampak ali na njihovo izbiro vplivajo socialna omrežja in v kolikšnem delu.

Do teh podatkov sem prišla s pomočjo spletne strani <http://www.socialbakers.com/>. Socialbakers je češki analitik socialnih omrežij in založniško podjetje, ki ponuja družbeno-medijsko menedžmentno podporo in globoke data analitike za tisoče znamk, ki tržijo preko Facebooka, Twitter-ja, Google+-a, LinkedIn-a, You Tube-a, Instagram-a in VK-ja.

S statističnimi podatki te strani (pridobljenimi med 21. 1. in 4. 2. 2016) in z anketnim vprašalnikom, sem pridobila odgovor na moje raziskovalno vprašanje oziroma sem ugotovila v kolikšni meri se profili oseb z največ sledilci na socialnih omrežjih ujemajo z vzorniki učencev.

Zaradi velikega števila navedenih vzornikov sem ta seznam skrčila le na najpogostejše vzornike. Ker pa nekateri izmed njih niso imeli profila ali pa je bilo število njihovih sledilcev, oboževalcev ali število ogledov znatne vrednosti, sem te izločila iz tega postopka raziskovanja.

Tako je (po teh kriterijih) prvo mesto zasedla Ariana Grande, ki je po številu navedb v anketi na tretjem mestu. Tej sledijo skupina One Direction, Taylor Swift, Adele, Katy Perry, Justin Bieber, Selena Gomez, Zoe Sugg in Avicii na osmem mestu, Neymar Jr., Dan Howell in skupina Big Time Rush.

Skupno mesto v anketnem vprašalniku, na Facebooku in Twitterju pa sta dosegla Cristiano Ronaldo in Ariana Grande. Tema sledijo One Direction, Taylor Swift, Lionel Messi, Katy Perry in Justin Bieber na 5. mestu, Selena Gomez, Adele, Neymar, Zoe Sugg in Tina Maze na 9. mestu, Avicii in Big Time Rush na 10. mestu, Dan Howell, Goran Dragič in Anže Kopitar.

6.3 Rezultati pridobljeni z intervjujem

Z intervjujem sem ugotovila, da so bili vzorniki Tine Maze predvsem iz področja glasbe in športa (Mateja Svet, Alberto Tomba, Power Dancers, Caught in the Act, Backstreet Boys, Tina Turner) vendar so bili tudi starši njeni »nezavedni vzorniki, ki nas učijo oblik izražanja, življenja in sprejemanja okolice v odraščanju«.

Še vedno je njena vzornica mama, a kot sama pravi, nič več nezavedna. Torej so starši (in posledično tudi družina) lahko naši vzorniki ne glede na leta, saj so tudi v anketnem vprašalniku učenci družino postavili na prvo mesto med vzorniki. Všeč ji je tudi Beyonce.

Sama glede svojega mnenja kako je biti vzornik, pravi: »Lepo! Lepo! Lepo! Predvsem, ko vidiš, da te imajo iskreno radi. In takšno občudovanje lahko uživaš in tudi vračaš! Obožujem otroke in mlade, ko se jim svetlikajo očke.« Glede svojega položaja vzornika v družbi pa meni: »Menim, da imam velik vpliv za izboljšati splošno počutje, saj šport, kot tudi glasba ustvarjata pozitivne in čiste vibracije! Menim, da sem ogromno pripomogla k stanju duha v trenutkih, ko sem osvajala dobre rezultate. Kljub temu sem mnenja, da mora biti vsak svoj gospodar in poskrbeti zase v tej meri, da se počuti dobro. Predvsem pa želim, da bi se ljudje zavedali, da prikazati lahkotnost v uspehih na kateremkoli področju, zahteva leta in leta trdega dela.«

7 RAZPRAVA

»Kadar mlad človek ali pa odrasli posnema vedenje, lastnosti, nazore, cilje, čustva in želje kake druge osebe, pravimo, da si jo jemlje za vzgled« (Divjak, Kren, 1969, str. 8). Večina učencev je kot definicijo vzornika navedlo, da je to Oseba po kateri se zgleduješ, ker bi si lahko tudi razlagali kot osebo, ki si jo jemlješ za zgled. Učenci so kot lastnosti, ki si jih jemljejo za zgled navajali talentiranost, zunanji izgled, prijaznost, obnašanje in uspeh, kot lastnosti, ki pa si jih ne jemljejo za zgled pa so navajali obnašanje, zunanost in nesramnost, a jih kar 33 ni podalo odgovora, kar si lahko razlagamo kot navidezno popolnost vzornika v očeh posnemovalca.

V skoraj vseh primerih, razen v osmih izmed 213, so učenci navedli vsaj enega vzornika, s čimer **potrjujem** svojo hipotezo *Vsi učenci (mlajši: učenci 4. in 5. razreda in starejši: učenci 8. in 9. razreda) imajo vzornika ali več vzornikov, saj ta ne drži v manj kot 4 % vseh odgovorov.*

Pomembna je tudi ugotovitev, da povprečno število vzornikov na učenca znaša 1, 28 vzornika. S tem podatkom lahko **potrdim** svojo hipotezo *Večina učencev ima samo enega vzornika.* Prav tako potrjujem hipotezo *Več kot polovica učencev ima vzornike, ki so uspešni na športnem in glasbenem področju,* saj ima kar 92 učencev (približno 60 % učencev) vzornike, ki so uspešni na športnem ali glasbenem področju.

Mnogi menijo da imajo v veliki večini vzornike iz tujine le starejši učenci in da je izbira vzornika iz svoje domovine prvina mlajših učencev, vendar narodna pripadnost oseb po katerih se zgledujejo mlajši učenci dokaz, da to več ne drži, saj je izmed vseh vzornikov mlajših (teh je bilo 23) le še 12 iz Slovenije in 11 iz tujine. Večina od vseh navedenih vzornikov prihaja iz tujine, predvsem Amerike, vendar je večina učencev na vprašanje *Se zgleduješ tudi po kom iz Slovenije* odgovorilo **pritrnilno**. Ta razkorak med tema dvema ugotovitvama, si lahko razlagamo, kot dejstvo, da se manjšina zgleduje po povsem svojih vzornikih, a se hkrati večina zgleduje po svojih bližnjih (prijateljih, sošolcih, družini ...)

Zelo me je presenetilo dejstvo, da učenci, ki menijo, da so vzorniki drugim po njihovi zunanosti talentu in prijaznosti, po istih lastnostih po katerih se sami zgledujejo pri svojih vzornikih. Tisti učenci, ki pa zase menijo da niso drugim vzorniki pa kot osebe, ki bi se lahko zgledovale po njihovem talentu, prijaznosti in lepemu vedenju, navajajo družinske člane, sošolce in prijatelje, povsem iste osebe, ki jih navajajo učenci vzorniki. Ker učenci večinoma

niso navajali odgovora, da so vzorniki sošolcem, sem **ovrgla** svojo hipotezo *Večina učencev si sebe predstavlja kot vzornika sošolcem.*

Prišla sem tudi do ugotovitve, da si večina učencev, ki zase mislijo da niso vzorniki, prav tako ne predstavljajo svojih dobrih lastnosti kot vrednih posnemanja in dejstva, da bi se lahko drugi po njih zgledovali, saj kar 41 učencev ni odgovorilo na vprašanje *Komu bi lahko bil vzornik*, od teh pa kar 21 učencev ni navedlo odgovora pri vprašanju *Kaj bi si lahko drugi pri tebi vzeli za zgled*. Vendar je na vprašanje **Ali si tudi ti komu vzornik?** približno 50 % učencev odgovorilo pritrdilno, 35 % z ne in 15 % ni podalo odgovora, zato **potrjujem** hipotezo *Učencev, ki si želijo biti vzorniki je več kot tistih, ki te želje nimajo.*

Rezultati mojega raziskovanja glede vzornikov v povezavi s socialnimi omrežji me niti ne presenečajo, saj lahko sklepamo, da so ti sledilci ali oboževalci ali osebe, ki si ogledujejo video posnetke, pravzaprav zgledujoči posamezniki, ki tako sledijo svojemu vzorniku. Zanimivo je tudi dejstvo, da so pevko Ariano Grande predvsem izbirali četrtošolci in petošolci, kar kaže na povečan vpliv socialnih omrežij na izbiro vzornika vse mlajših otrok.

Zelo zanimivo dejstvo je, da je bilo izmed vseh vzornikov kar 25 vlogerjev (video blogerjev) oziroma YouTube osebnosti. Največkrat sta bila za učenčevega vzornika izbrana Dan Howell s 5.472.719 naročniki in Zoe Sugg s 9.884.211 naročniki. Ostali vlogerji so bili naštetih manj kot dvakrat: Felix Kjellberg s kar 41.581.585 naročnikov, Jc Caylen s 901.755 naročniki, Kian Lawley s 3.106.911 naročniki, Troye Sivan s 3.832.888 naročniki, Tiffany Garcia s 3.991.061 naročniki, Shane Dawson s 7.193.216 naročniki, Roman Atwood s 8.166.941 naročniki, Ricky Dillon s 2.803.564 naročniki, Phil Lester s 3.268.401 naročniki, Our 2nd life z 3.123.523 naročniki, Nash Grier s 4. 655.158 naročniki, Muselk s 493.872 naročniki, Mikey Murphy z 618.322 naročniki, Marcus Butler z 4.181.640 naročniki, Sean William McLoughlin z 8.189.161 naročniki, Connor Franta z 5.227.833 naročniki, Alfie Deyes z 4.859.701 naročniki, Tyler Oakley s 7.913.034 naročnik, KSI s 4.162.199 naročniki, Grace Helbig z 2.828.536 naročniki, Twaimz z 1.881.512 naročniki in Joe Sugg s 5.864.585 naročniki (podatki pridobljeni na strani <https://www.youtube.com/> dne 13. 1. 2016).

8 ZAKLJUČEK

Večina učencev meni, da je ustrezna definicija vzornika *oseba po kateri se zgleduješ*. Sami se predvsem zgledujejo po talentiranosti, zunanjem izgledu, prijaznosti, obnašanju in uspehu. Lastnosti po katerih se ne zgledujejo, pa navajajo obnašanje, zunanost in nesramnost, a jih kar 33 ni podalo odgovora, kar si lahko razlagamo kot navidezno popolnost vzornika v očeh posnemovalca.

Potrdila sem hipoteze Vsi učenci (mlajši: učenci 4. in 5. razreda in starejši: učenci 8. in 9. razreda) imajo vzornika ali več vzornikov, saj ta ni držala le v manj kot 4 % vseh odgovorov, Večina učencev ima samo enega vzornika, saj je povprečna številka vzornikov na učenca znašala 1,28, *Več kot polovica učencev ima vzornike, ki so uspešni na športnem in glasbenem področju*, saj je imelo kar 92 učencev (približno 60 % učencev) vzornike, ki so uspešni na športnem ali glasbenem področju in *Učencev, ki si želijo biti vzorniki je več kot tistih, ki te želje nimajo*, saj je približno 50 % vseh učencev odgovorilo na vprašanje Ali si tudi ti komu vzor pritrtilno, 35 % z ne in 15 % ni podalo odgovora. Hipoteza, ki sem jo ovrgla je *Večina učencev si sebe predstavlja kot vzornika sošolcem*, saj so učenci predvsem navajali družinske člane.

Mnogi menijo da imajo v veliki večini vzornike iz tujine le starejši učenci in da je izbira vzornika iz svoje domovine prvina mlajših učencev, vendar narodna pripadnost oseb po katerih se zgledujejo mlajši učenci dokaz, da to več ne drži, saj je izmed vseh vzornikov mlajših (teh je bilo 23) le še 12 iz Slovenije in 11 iz tujine.

Zelo me je presenetilo dejstvo, da učenci, ki menijo, da so vzorniki drugim po njihovi zunanosti, talentu in prijaznosti, po istih lastnostih po katerih se sami zgledujejo pri svojih vzornikih. Tisti učenci, ki pa zase menijo, da niso drugim vzorniki pa kot osebe, ki bi se lahko zgledovale po njihovem talentu, prijaznosti in lepemu vedenju, navajajo družinske člane, sošolce in prijatelje, povsem iste osebe, ki jih navajajo učenci vzorniki.

Rezultati mojega raziskovanja glede vzornikov v povezavi s socialnimi omrežji, me niti ne presenečajo, saj lahko sklepamo, da so ti sledilci ali oboževalci ali osebe, ki si ogledujejo video posnetke, pravzaprav zgledujoči posamezniki, ki tako sledijo svojemu vzorniku. Zanimivo je tudi dejstvo, da so pevko Ariano Grande predvsem izbirali četrtošolci in

petošolci, kar kaže na povečan vpliv socialnih omrežij na izbiro vzornika vse mlajših otrok. Zelo zanimivo dejstvo je, da je bilo izmed vseh vzornikov kar 25 vlogerjev (video blogerjev) oziroma YouTube osebnosti, kar kaže na vse večjo povezanost in navezanost izbire vzornika in socialnih omrežij.

Z vzori, ki jih prevzemamo od naših vzornikov ne samo, da izoblikujemo svojo osebnost, ampak jo tudi določamo. In ker z določanjem svoje osebnosti določimo tudi našo pripadnost, nam podatek, kdo je naš vzornik, marsikaj pove o naši osebnosti. Prav zato sem se odločila za naslov Povej mi, kdo je tvoj vzornik, pa ti povem, kdo si.

9 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Vzorniki imajo zelo velik vpliv na družbo, čeprav se tega dandanes marsikdo ne zaveda. Predvsem imajo vpliv na posameznike, ki šele izoblikujejo svoje edinstvene osebnosti, torej predvsem na otroke in mladino. Otrok mora imeti vzornike, saj ti pripomorejo k zdravemu razvoju njegovega jaza, na kar se v naši družbi daje vedno večji pomen. *»Ko otrok posnema svojega vzornika, si tako utrjuje njegove lastnosti in se približuje ciljem svojega vzornika. Vzor torej ni samo model za obnašanje, oblačenje, način govora, nasmeha, ampak tudi sila, ki otroka vodi in mu je opora na poti v bodočnost«* (Divjak, Kren, 1969). Iz tega sledi dejstvo, da če ima mladostnik nek vzor oziroma vzornika po katerem se zgleduje, si posledično zadaja cilje, ki mu pripomorejo k odraščanju v psihično in fizično odraslo osebo. Glede na to, da dobri vzori pripomorejo k višje in tudi boljše zastavljenim ciljem, je zelo pomembno, po kom se bomo zgledovali in mu poskušali biti čimbolj podobni oziroma doseči cilje, ki jih je sam že dosegel.

Iz samega vidika vzgoje je pomembno vedeti in biti informiran po kom se zgledujejo mladi. S tem vedenjem se lahko vzgojitelji (vendar ne samo predšolski in na začetku osnovne šole), tako starši kot učitelji, približajo posameznikovemu dojetanju idealov. V primeru, da so ti napačno postavljeni oziroma lahko škodujejo posamezniku, jih lahko s pomočjo na duševni ravni odpravijo.

Prav tako bi bilo priporočljivo, da bi z vzgojo mladi pridobili samokritičnost do različnih vzorov, ki so jim sami vsakdan priča na socialnih omrežjih. Če bi z vzgojo to dosegli, skoraj da ne bi mogli govoriti o prevzemanju slabih vzorov, saj bi jih s svojo mero kritičnosti do družbe in njenih posameznikov mladi zavržili.

10 PRILOGE

10.1 Priloga 1 : Intervju s Tino Maze

- ❖ Sami ste ena izmed najboljših slovenskih in svetovnih športnikov vseh časov. Ali so bili vaši vzorniki le športniki ali tudi ljudje uspešni na drugih področjih ter družinski člani? Kdo so bili vaši vzorniki, ko ste obiskovali osnovno šolo?

Bili so predvsem iz področja športa in glasbe. Starši so naši nezavedni vzorniki, ki nas učijo oblik izražanja, življenja in sprejemanja okolice v odraščanju.

Mateja Svet, Alberto Tomba, Power Dancers, Caught in the Act , Backstreet boys, Tina Turner so le nekatera imena izmed svetovno znanih imen, ki so me navduševala.

- ❖ Ali imate vzornike tudi sedaj in kdo so?

Še vedno je moja vzornica mama. A nič več nezavedna. Prav občudujem jo. Všeč mi je tudi Beyonce.

- ❖ Kako je biti vzornik mladim?

Lepo! Lepo! Lepo! predvsem, ko vidiš da te imajo iskreno radi. In takšno občudovanje lahko uživaš in tudi vračaš! Obožujem otroke in mlade, ko se jim svetlikajo očke.

- ❖ Kaj menite glede svojega položaja vzornika v družbi in vpliva, ki ga imate kot oseba, po kateri se drugi zgledujemo?

Menim, da imam velik vpliv za izboljšati splošno počutje, saj šport, kot tudi glasba ustvarjata pozitivne in čiste vibracije! Menim, da sem ogromno pripomogla k stanju duha v trenutkih, ko sem osvajala dobre rezultate. Kljub temu sem mnenja, da mora biti vsak svoj gospodar in poskrbeti zase v tej meri, da se počuti dobro. Predvsem pa želim, da bi se ljudje zavedali, da prikazati lahkotnost v uspehih na kateremkoli področju, zahteva leta in leta trdega dela.

11 VIRI IN LITERATURA

- ❖ Musek, Janek (1977): *Psihologija osebnosti*. Ljubljana:DDU Univerzum
- ❖ Divjak, Milan, Kren, Tilka (1969): *Vzori in idoli naše mladine*. Ljubljana: Cankarjeva založba
- ❖ Nastran Ule, Mirjana (1997): *Temelji socialne psihologije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče
- ❖ Matjaž, Asja (2006): *Biti lep, pomemben, znan in bogat*. Večer, 10. julij 2006, str. 14
- ❖ Milharčič-Hladnik, Mirjam, Peček-Čuk, Mojca, Devjak Tatjana (1998): *Etika in družba 7*. Ljubljana: DZS
- ❖ Spletna stran <http://www.socialbakers.com/>
- ❖ Intervju s gospo Tino Maze, preko e-pošte <https://mail.google.com/mail/?tab=wm#inbox>, 2. 2. 2016
- ❖ Spletna stran Slovarja slovenskega knjižnega jezika <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>